

Ježto zmíněná ustanovení obec. zřízení jsou právem donucovacím, a obec má jimi býti chráněna, nemůže se přičítati ani dobrým mravům ani pravidlům poctivého styku, když se jich obec dovolává na svou ochranu.

Čís. 8926.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).

Byli-li k zastupování veřejné obchodní společnosti oprávněni jen oba společníci společně, nemohl jeden společník uzavřít smlouvu s účinkem pro společnost a jest sám oprávněn domáhati se vrácení nedovolené úplaty (§ 20 (2) zák.) poskytnuté při smlouvě.

Ten, kdo poskytl nedovolenou úplatu, jest oprávněn domáhati se jejího vrácení, leč že jednal jen jako zástupce jiného.

(Rozh. ze dne 2. května 1929, Rv I 1566/28.)

Žalobce Karel K., spolumajitel firmy H. a spol., domáhal se na žalované vrácení 250.000 Kč, jež jí zaplatil při předání krámu za jeho zařízení. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání opřené o důvody § 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. jest z důvodu posléz uvedeného oprávněno. Za nynějšího stavu věci jest řešiti jen otázku žalobcovy aktivní legitimace, kterou odvolací soud žalobci upřel a jen z toho důvodu změnou rozsudku prvního soudu žalobu zamítl. Žalobce založil žalobní nárok na předpisech §§ 18 a 20 (2) a (3) zákona o ochr. náj. ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n., jehož jest v souzeném případě použití.

Ve příčině žalobní sumy 250.000 Kč vyhověl první soud žalobě z důvodu § 20 (2) a (3) cit. zák. Pro řešení otázky žalobcovy aktivní legitimace v tomto směru pokládal odvolací soud především za nutné zjišťovati, zda žalobce najal krámské místnosti pro sebe, či pro firmu H. a spol. Ale tato otázka nemá rozhodného významu, neboť v tomto sporu nejde o poměr mezi vlastníci domu jako pronajímatelkou a mezi žalobcem nebo firmou H. a spol. jako nájemci, nýbrž jde o poměr mezi žalovanou, jako dřívější nájemnicí a tím, kdo jí něco poskytl za postoupení krámu, nebo v souvislosti s tím (§ 20 (2) zákona o ochr. náj.). V té příčině neprávem odvolací soud upřel žalobci aktivní legitimaci. Žalobce jest oprávněn k žalobě ze dvojího důvodu: a) Odvolací soud osvojil si skutkové zjištění prvního soudu, že úmluva, o kterou jde, byla mezi žalobcem a žalovanou uzavřena dne 5. nebo 6. ledna 1926, kdy byl žalobce sám majitelem firmy H. a spol., protože druhý společník František B. přestal býti společníkem od 1. ledna 1926; dále, že nový spo-

lečník Ferdinand K. převzal společenský podíl od vystoupivšího společníka až v březnu 1926 se zpětnou platností od 1. ledna 1926, a konečně, že byl nový společník zapsán do obchodního rejstříku teprve 16. března 1926. Z těchto zjištění vyvozuje odvolací soud, že podle čl. 25 a 87 obch. zák. byl rozhodným v čase úmluvy stav rejstříkový, nikoli stav skutečný a že i podle skutečného stavu, an byl podíl vystoupivšího společníka převzat se zpětnou platností od 1. ledna 1926, nebyl žalobce oprávněn podati žalobu dne 14. prosince 1926 sám, nýbrž jen firma. Nejde tu sice o čl. 87 obch. zák., nýbrž o čl. 129 odstavec třetí a pátý obch. zák., který jedná o vystoupení společníka, ale ani tento předpis nemá tu rozhodného významu. Odvolací soud sám poukazuje na okolnost, zřejmou z výpisu z obchodního rejstříku, že k zastoupení firmy jsou oprávněni oba společníci společně, ale vyvozuje z toho nesprávný důsledek proti žalobci, že prý nemůže třetí osobě (zde žalované) namítati změny, které ve skutečnosti nastaly. Správným důsledkem však jest, že podle rejstříkového stavu, podle něhož mohli jen oba společníci společně veřejnou společnost zastupovati (t. zv. kolektivní zastoupení podle čl. 86 čís. 4 obch. zák.), nemohl jeden společník jménem společnosti uzavřít se žalovanou smlouvu s účinkem pro společnost, to tím méně, an odvolací soud sám klade důraz na to, že nový společník převzal podíl se zpětnou platností od 1. ledna 1926. Za tohoto stavu věci netřeba se obírat ještě dalším skutkovým zjištěním procesního soudu, k němuž odvolací soud nezaujal stanoviska, že vystoupivší společník vůbec nesouhlasil s převzetím krámu a se zaplacením 250.000 Kč a že proto smluvil se žalobcem, že od 1. ledna 1926 vystoupí. Kdyby byla podala žalobu firma, jak míní odvolací soud, byla by mohla žalovaná týmž, ba ještě větším právem zase namítati nedostatek aktivní legitimace firmy, protože s ní uzavřel smlouvu a zaplatil úplatu jen žalobce a protože podle obchodního rejstříku jsou k zastupování firmy oprávněni jen oba společníci kolektivně. b) Ale jest tu ještě druhý důvod, pro který nemůže býti žalobci odepřena aktivní legitimace k žalobě, totiž předpis § 20 (2) a (3) zákona o ochr. náj. Oba nižší soudy běrou za zjištěno, což jest ostatně nesporno, že žalobce sám se žalovanou smlouvu uzavřel a jí vyplatil 250.000 Kč, jichž vrácení se podle § 20 zákona o ochr. nájemníků domáhá. Zda se toho domáhá právem, není možno v tomto období řízení rozhodovati. Předpis § 20 (2) zákona o ochr. náj. nerozeznává a nechťel rozeznává, kdo uzavřel s dřívějším nájemníkem zapovězené právní jednání, podle kterého mu poskytl něco »za postoupení bytu, nebo v souvislosti s tím«. Nemusí to býti zrovna nový nájemník nebo uchazeč o byt, může to býti i třetí osoba. Zákon také nerozeznává, zda ten, kdo úplatu poskytuje, činí tak ve vlastním, či v cizím zájmu, a zda chce poskytnutou úplatu sám nésti, či od jiného si dáti nahraditi (srv. také rozh. čís. 2965, 3894 a 7430 sb. n. s.). Ten, kdo úplatu poskytl, může ji podle § 20 (3) zákona o ochr. náj. požadovati zpět, ledaže jednal jen jako zástupce (zmocněnec) jiného, takže by nárok na vrácení vznikl v osobě zastoupeného (§ 1017 obč. zák. a čl. 114 druhý odstavec obch. zák.), čemuž zde tak nebylo, neboť žalobce nebyl o sobě »oprávněným spo-

lečníkem k zastoupení společnosti«. Podle toho, co vyloženo, jest žalobce oprávněn k žalobě o vrácení úplaty 250.000 Kč, i kdyby byl se žalovanou jednal jménem společnosti, ač tvrdí, že jednal jen jménem vlastním a jest také lhostejno, zda žalobce zařadil vydanou sumu do obchodních knih firmy jako výdajovou položku, a konečně lhostejno, zda tak učinil k účelům berním, či proto, aby si ji dal od společnosti (tehdy neexistující) nahraditi zcela nebo z části.

Čís. 8927.

Úrazové pojištění dělnické.

Předpisy čl. III. a XVII. zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. vztahují se na všechny zřízení podniků státních a zemských, bez ohledu na to, v jakém jsou poměru k podniku; rozhodným jest, zdali služby, které zřízenec vykonává, patří k provozu podniku. Spadá sem i ten, jehož bylo poštovním pojezdým používáno jako kočího k rozvážení a k doručování poštovních balíků.

(Rozh. ze dne 2. května 1929, Rv I 1607/28.)

Žalobce byl zaměstnán u poštovního pojezdného jako poštovní voška. An na příkaz pojezdného rozvážel balíky, byl při přechodu dráhy poraněn tím, že první vagon příjíždějícího vlaku najel nárazníky na povoz žalobce, aniž žalobce před tím slyšel pískání vlaku, nebo viděl někoho, kdo by oznamoval blížící se vlak. Žalobce dostal přiznání pro tento úraz výnosem ministerstva pošt a telegrafů ze dne 23. září 1927, ježto utrpěl úrazem tím 100%ní nezpůsobilost k práci, roční důchod 4.476 Kč 42 h. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na železničním eráru náhrady škody, tvrdě, že jde o úraz ve smyslu zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. a že žalovaný ručí žalobci nejen podle §§ 1 a 2 tohoto zákona, nýbrž i podle občanského zákona. **Procesní soud prvního státního soudu žalobu zamítl. Důvody:** Soud vzal za prokázáno přípisem ministerstva sociální péče ze dne 6. března 1928, že toto ministerstvo sprostilo výnosem ze dne 12. ledna 1926 osoby požívající nárok na zaopatření na podkladě řádu úrazového zaopatření, uveřejněného ve Věstníku ministerstva pošt a telegrafů pod číslem 17 z roku 1926 pro případ úrazu, podle čl. III. zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. jest zmocněno ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem pošt a telegrafů k takovému opatření a jsou ve zmíněném řádu úrazového zaopatření — čís. 17 Věstníku ministerstva pošt a telegrafů — čl. I. zahrnuti i poštovní vozkové a všechny osoby, které jsou k podniku Čsl. pošta ať v přímém, ať v nepřímém služebním poměru, tedy i žalobce jako voška poštovní, třebaž že nebyl přijat do služby státem jako takovým, nýbrž jen poštovním pojezdým; do tohoto zaopatření jest zahrnut žalobce tím spíše, ježto od 1. ledna 1926 platila poštovní správa za žalobce úrazovou pojistku a ježto podle posledního odstavce cit. čl. III. nároky na zaopatření nelze smlouvou ani vyloučiti,